

विषय सूची

	पृष्ठ
पहिलो अध्याय: शोध कार्यको परिचय	(१-२१)
१.१ शोध प्रबन्धको शीर्षक	१
१.२ समस्याकथन	१-२
१.३ शोध प्रबन्धको उद्देश्य	२-३
१.४ शोध प्रबन्धको सीमा र क्षेत्र	३-४
१.५ पूर्वकार्यको समीक्षा	४-१३
१.६ शोध शीर्षकको औचित्य	१३
१.७ शोध विधि	१३
१.७.१ सामग्री सङ्कलन विधि	१३-१४
१.७.२ सैद्धान्तिक ढाँचा एवम् विश्लेषण र साधारणीकरण	१४-१५
१.८ शोध प्रबन्धको सङ्गठन	१५-१६
१.९ शोध कार्यको मुख्य निष्कर्ष	१६-२१
१.१० भावी शोधकर्तालाई सुझाव	२१
दोस्रो अध्याय: तुलसी 'अपतन'—को जीवनी र व्यक्तित्व	(२२-४८)
२.१ जन्म	२२
२.२ पुर्ख्यौली	२२-२३
२.३ बाल्यकाल र शिक्षा—दीक्षा	२३-२५
२.४ ब्रतबन्ध एवम् विवाह	२५-२६
२.५ पारिवारिक जीवन	२६
२.६ व्यक्तित्व	२७
२.६.१ शिक्षकको व्यक्तित्व	२७-२८
२.६.२ साहित्यिक व्यक्तित्व	२८-४३
२.७ रूचि	४३-४४
२.८ मान, सम्मान, पदवी	४४-४७
२.९ निष्कर्ष	४७-४८

तेस्रो अध्याय: नेपाली साहित्यको विकासमा तुलसी 'अपतन'—ले

	गरेका साङ्गठनिक कार्यहरू	(४९-८४)
३.१	तुलसी 'अपतन' र 'अपतन साहित्य परिषद', सिक्किम	४९
३.१.१	अपतन साहित्य परिषदका पृष्ठभूमिहरू	४९-५८
३.१.२	अपतन साहित्य परिषदको स्थापना	५८-६०
३.१.३	अपतन साहित्य परिषदका सदस्यहरू	६०-६१
३.१.४	अपतन साहित्य परिषदको उद्देश्य र नियमावली	६१-६३
३.२	अपतन साहित्य परिषदका कार्यहरू	६३-६५
३.२.१	तुलसी 'अपतन' र अपतन साहित्य परिषद	६६-६९
३.३	तुलसी 'अपतन' र नेपाली साहित्य सम्मेलन	६९
३.३.१	दार्जीलिङमा नेपालीहरूको बसोबासो	६९-७०
३.३.२	दार्जीलिङमा नेपाली भाषाको प्रयोग र पठन-पाठन को शुरु	७०-७२
३.३.३	नेपाली साहित्य सम्मेलनको पूर्ववर्ती र समकालीन भारतीय नेपाली साहित्यको गतिविधि	७३-७४
३.३.४	नेपाली साहित्य सम्मेलनको स्थापना	७४-७५
३.३.५	नेपाली साहित्य सम्मेलनको उद्देश्य	७५-७६
३.३.६	नेपाली साहित्य सम्मेलनका कार्यहरू	७६-७८
३.३.७	तुलसी 'अपतन' र नेपाली साहित्य सम्मेलन	७८-८२
३.७	निष्कर्ष	८२-८४

चौथो अध्याय: तुलसी 'अपतन'—को काव्य—यात्रा र चरणगत

	काव्य प्रवृत्ति	८५-१३२
४.१	तुलसी 'अपतन'—का काव्ययात्राका चरणहरू	८५-८६
४.२	तुलसी 'अपतन'—का काव्य यात्राका चरणगत प्रवृत्तिहरू	८६
४.२.१	प्रथम चरणका कविता र चरणगत प्रवृत्तिहरू	८६-८९
	(क) शास्त्रीयवादी प्रवृत्तिहरू	८९-९४
	(ख) स्वच्छन्दतावादी प्रवृत्तिहरू	९४-१०१
	(ग) समाजबोधको भाव	१०१-१०५
४.२.२	दोस्रो चरणका कविता र चरणगत प्रवृत्तिहरू:	१०६-१०७
	(क) स्वच्छन्दतावादी प्रवृत्तिहरू	१०७-११४
	(ख) आधुनिकतावादी प्रवृत्तिहरू	११४-१२१
४.२.३	तेस्रो चरणका कविताका प्रवृत्तिहरू	१२१-१२२
	(क) आधुनिकतावादका प्रवृत्तिहरू	१२२-१३२
५.४	निष्कर्ष	१३२

पाँचौं अध्याय : तुलसी 'अपतन'—का प्रमुख काव्य कृतिहरूको

विश्लेषणात्मक अध्ययन	१३३-२७०
५. विश्लेषणका आधारहरू	१३३
५.१ इन्द्रकील पुष्पाञ्जलि (सन् १९५०)	१३३-१३४
५.१.१ आयाम एवम् संरचना स्वरूप	१३४
५.१.२ भाव वा विषयवस्तु	१३५-१४३
५.१.३ भाषा शैली	१४३-१४५
५.१.४ छन्द र लय विधान	१४५-१४७
५.१.५ प्रतीक, बिम्ब र अलङ्कारको योजना	१४७-१५०
५.१.६ शीर्षकको औचित्य	१५०-१५२
५.१.७ कवित्वको स्तर	१५२
५.१.८ निष्कर्ष	१५३
५.२ बापू बन्दना (खण्डकाव्य), सन् १९५२	१५४-१६२
५.२.१ आयाम एवम् संरचना स्वरूप	१५४-१५५
५.२.२ भाव वा विषयवस्तु	१५५-१५७
५.२.३ भाषा-शैली	१५७-१५८
५.२.४ छन्द वा लयविधान	१५८-१५९
५.२.५ विम्ब र अलंकार योजना	१५९-१६०
५.२.६ रस	१६०-१६१
५.२.७ शीर्षकको औचित्य	१६१
५.२.८ कवित्वको स्तर	१६१
५.२.९ निष्कर्ष	१६२
५.३ संकल्प (कविता सङ्ग्रह), सन् १९५६	१६३-१७३
५.३.१ आयाम एवम् संरचना	१६३-१६४
५.३.२ भाव वा विषयवस्तु	१६४-१६८
५.३.३ भाषा शैली	१६८
५.३.४ छन्द वा लय विधान	१६९
५.३.५ प्रतीक, विम्ब र अलंकार योजना	१७०-१७१
५.३.६ रस	१७२
५.३.७ शीर्षकको औचित्य	१७२

५.३.८ कवित्वको स्तर	१७२-१७३
५.३.९ निष्कर्ष	१७३
५.४ के होला? (कविता सङ्ग्रह), सन् १९५९	१७४-१८९
५.४.१ आयाम एवं संरचना-स्वरूप	१७५
५.४.२ भाव वा विषयवस्तु	१७५-१८०
५.४.३ भाषा-शैली	१८०-१८३
५.४.४ छन्द वा लय विधान	१८३-१८५
५.४.५ प्रतीक, विम्ब र अलंकार योजना	१८५-१८७
५.४.६ रस	१८७-१८८
५.४.७ शीर्षकको औचित्य	१८८
५.४.८ कवित्वको स्तर	१८८
५.४.९ निष्कर्ष	१८९
५.५ नहेर आज मलाई (कविता सङ्ग्रह), सन् १९७६	१९०-२१२
५.५.१ आयाम एवम् संरचना-स्वरूप	१९०-१९१
५.५.२ भाव वा विषयवस्तु	१९१-२०३
५.५.३ भाषा-शैली	२०३-२०४
५.५.४ छन्द वा लयविधान	२०४-२०७
५.५.५ प्रतीक, विम्ब, अलङ्कार योजना	२०७-२१०
५.५.६ रस	२१०-२११
५.५.७ शीर्षकको औचित्य	२११
५.५.८ कवित्वको स्तर	२११
५.५.९ निष्कर्ष	२१२
५.६ कर्ण-कुन्ती (खण्डकाव्य), सन् १९८८	२१३-२४४
५.६.१ आयाम एवम् संरचना-स्वरूप	२१३-२१५
५.६.२ विषयवस्तु एवम् भावविधान	२१६-२३३
५.६.३ भाषा-शैली	२३४-२३६
५.६.४ छन्द र लय विधान	२३६-२३७
५.६.५ विम्ब, अलङ्कार योजना	२३७-२३९
५.६.६ रस	२३९-२४२
५.६.७ नामकरणको औचित्य	२४२
५.६.८ कविताको स्तर	२४२-२४३
५.६.९ निष्कर्ष	२४३-२४४

५ : ७ बुद्धिबॅंगारो (मिनी खण्डकाव्य-संग्रह), सन् १९९३	२४५-२७०
५.७.१ आयाम एवम् संरचना स्वरूप	२४५-२४६
५.७.२ भाव तथा विषय वस्तु	२४६-२५७
५.७.३ भाषा-शैली	२५८-२६१
५.७.४ छन्द वा लय विधान	२६१-२६२
५.७.५ प्रतीक, विम्ब अनि अलंकार योजना	२६२-२६६
५.७.६ रस	२६६-२६७
५.७.७ शीर्षकको औचित्य	२६७-२६८
५.७.८ कवित्वको स्तर	२६८-२६९
५.७.९ निष्कर्ष	२६९-२७०

छैटौं अध्याय : उपसंहार र निष्कर्ष

६.१ उपसंहार	२७१-२७९
६.२ निष्कर्ष	२७७-२७८
	२७४-२७९

परिशिष्ट

- (क) प्रमुख सन्दर्भ ग्रन्थ
(ख) प्रमुख सन्दर्भ पत्र-पत्रिका